

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra sociologie

Posudek oponenta bakalářské práce

Jméno autora	Natalie Bezděková
Název práce	Společenské vnímání současné genderové identity mužů
Studijní obor	Sociologie
Vedoucí práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	Mgr. Nina Fárová, Ph.D.
Oponent práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	Mgr. Petra Tlčimuková, Ph.D.
Rok obhajoby	2023

Hodnocení cíle/ů práce

(charakteristika cíle, způsob jeho stanovení, užitečnost cíle, slovně)

V anotaci se dozvídáme, že „[b]akalářská práce se zabývá společenským vnímáním současné genderové identity mužů ve srovnání s tzv. tradičním pojetím mužského genderu. Cílem práce je popis vývoje společenského vnímání současné genderové identity mužů ze strany mužů.“ Popis vývoje společenského vnímání současné situace v této oblasti nepovažuji za zcela srozumitelně formulovaný. Především ovšem není jasné, zda mělo být cílem zkoumat, jak dnes heterosexuální muži v České republice vidí společenské normy týkající se genderové identity, sexuality a společenských rolí mužů, či jak oni vnímají, co je „společností“ prosazováno jako norma, nebo jaké normy s tímto spojené mají oni sami... Nebo něco jiného?

Dále v Úvodu (s. 1) autorka uvádí, že „[p]ráce se snaží popsat a přiblížit názory majoritní heterosexuální populace na transgender osoby (...) Práce se konkrétně podrobně zaměřuje na to, jak na transgender osoby pohlíží mužská heterosexuální populace.“ Autorka se tedy chce zaměřit na pohled majoritní společnosti, respektive její mužské heterosexuální části, a to konkrétně na tzv. transgender osoby, což zaměření práce sice zužuje, ale v důsledku nikterak nezodpovídá mnou výše dotazované jako spíše ukazuje na implicitně přítomné předpoklady samotné autorky. Jelikož se následně dozvídáme, že práce se opírá o kvalitativní výzkum, nepovažuji ani tento způsob definování cíle jako získání výpovědi o většinové populaci za šťastný.

Hodnocení obsahové stránky práce

<i>Užití zásadní odborné literatury a zdrojů</i>	ano	<i>s výhradami</i>	ne
<i>Přiměřená odborná terminologie práce</i>	~~ano~~	s výhradami	ne
<i>Vhodně zvolená metodologie</i>	~~ano~~	s výhradami	ne

<i>Práce s výzkumnými otázkami</i>	~~ane~~	<i>s výhradami</i>	~~ne~~
<i>Adekvátní průběh analýzy dat</i>	~~ane~~	<i>s výhradami</i>	~~ne~~
<i>Splnění deklarovaného cíle/cílů práce</i>	~~ane~~	<i>s výhradami</i>	~~ne~~

Hodnocení formálních kritérií práce

<i>Stylistická úroveň práce</i>	~~dobrá~~	<i>s výhradami</i>	~~špatná~~
<i>Pravopis a gramatika</i>	~~dobré~~	<i>s výhradami</i>	~~špatné~~
<i>Vhodná grafická úprava stránkování a textu</i>	~~dobrá~~	<i>s výhradami</i>	~~špatná~~
<i>Zpracování tabulek, obrázků, příloh</i>	~~dobré~~	<i>s výhradami</i>	~~špatné~~

Zásadní připomínky k obsahové úrovni práce

Předkládaná bakalářská práce se zaměřuje na zajímavé a v mnoha ohledech aktuální, a ne zcela prozkoumané téma. Nicméně způsob zpracování není v mnoha ohledech příliš přesvědčivý. Nevyřknutým předpokladem práce je, že heterosexuální muži (stejně tak jako většinová společnost) budou uznávat tzv. tradiční hodnoty a modely rodiny a zároveň budou kritičtí vůči odchylkám.

Viz např. „Velmi častým problémem je společenská netolerance jiných genderových identit, která se v extrémních případech pomítá až do homofobie či transfobie. Společnost zatím stále hledá pochopení pro transgender osoby.“ (s. 1)

V textu se objevují takové způsoby vyjádření, ze kterých jasně vyplývá, co autorka v dané problematice považuje za kladné a co za záporné, a je tedy třeba napravit. Jelikož autorka explicitně nezaujala teoretické stanovisko, které tento postup v rámci sociologie legitimizoval, je třeba zřetelně říci, že takový způsob pojednání sociologického tématu přímo odporuje principu vědecké neutrality.

Viz např. „Práce „napomůže větší společenské soudržnosti.“ (s. 2), dále objevující se „bohužel“ a podobné výrazy vážící se na výskyt stereotypního myšlení vůči transgender osobách či preferencích týkající se tradičního modelu uspořádání domácnosti aj. V tomto bodě je nutné zmínit nedostatek na úrovni sociologické teorie, tedy absence teoretického východiska ohledně modelů tzv. tradiční rodiny či tradičních genderových rolí a dalších typů rodin či rolí. Způsob, jakým autorka tuto problematiku pojednává svědčí o nedostatečném teoretickém zázemí jejích úvah:

„Každá kultura zkrátka může mít odlišné vnímání genderu.“ (s. 6) – Mínila tím autorka, že koncept gender nabývá v různých kulturách různých významů, jak zde píše? Nebo mínila spíše to, že sociální role a životní úlohy pojící se s různými kategoriemi genderu jsou v různých kulturách odlišné?

„Ženám je připisováno mateřství“ (s. 9) - A nepojí se s nimi?

„Pravděpodobně rozdělování mužů a žen přišlo již s dřívějším nastavením dělby činností, práce, kterou měl za úděl muž a kterou žena (*PT - to je naprosto nesrozumitelné*). Rozdělení genderových rolí má tedy opravdu hluboké historické kořeny (*PT – to opravdu z předchozí věty nevyplývá a o jakékoliv historické době ani místě se v ní nemluví*). Genderové role jsou též do jisté míry odlišné na základě různých druhů kultur. Muži a ženy na počátku údajně dělali téměř veškeré úkoly společně bez jakýchkoli rozdílů (*PT – na kterém počátku a kdo o tom pojednává?*). Právě těhotenství a mateřství je podle některých teorií důvodem, proč se začaly samovolně utvářet genderové role, avšak toto jednoznačně neplatí u všech kultur, najdeme i mnohé výjimky (*PT – není uvedeno u jakých teorií se toto má psát*). (s. 9)

„Náhledem do historie byl jasně stanoven genderový stereotyp matky jakožto hospodyně a pečující osoby o děti a muže jakožto otce, který především živí rodinu, zajišťuje finanční chod domácnosti.“ (s. 11) Není jasné, kdo se do historie díval a tento stereotyp tímto způsobem určil. Chtěla autorka spíše říci, že v určitém období na určitém místě toto platilo za sociální normu?

Samotný výzkum nepřináší příliš přesvědčivé výsledky. Autorka uvádí, že provedla kvalitativní sběr dat prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s heterosexuálními muži v různých věkových kategoriích. Není ovšem jasné, proč volila takový způsob, jakou konkrétní metodu výběru provedla: proč ten věkový rozptyl, různost pracovního prostředí? Nepodlehla sama autorka nějakému způsobu stereotypizace svých respondentů? Dále není jasné, jak ošetřila to, aby v jejím vzorku byli čistě heterosexuální muži. Navíc, jak sama uvádí (s. 28), jeden z respondentů měl transgender identitu. Dále, vzhledem ke způsobu užití pojmu transgender je nutné ptát se, zda tímto konceptem jakožto adjektivem popisuje sexuální identitu člověka, nebo je to označení člověka samotného. Na též straně pak autorka uvádí, že jejím cílem bylo získat odpovědi pro hypotézy, což potvrzuje zmatení v oblasti sociologické metodologie, které jsem naznačovala na začátku a které potvrzuje mimo jiné i výběr respondentů. V tomto duchu též v analýze udává počty respondentů s totožnou odpovědí, a totožné výpovědi respondentů ze stejné věkové kategorie nepatřičně generalizuje (např. str. 30).

Na konci analýzy postrádám shrnutí klíčových poznatků plynoucích z analýzy dat. Též kvůli poměrně skromnému využití citací z rozhovorů není ilustrace závěrů autorky plně přesvědčivá.

Zásadní připomínky k formální úrovni práce

Předkládaný text vykazuje poměrně velké množství chyb, a to na vícero úrovních. Jedná se především o často chybějící interpunkci, mezery mezi interpunkcí a odkazem, gramatické chyby, nevhodnou stylistiku textu (např. způsob formulování textu jakožto učebnice, kterou píše s kolektivem autorů – viz Úvod, na straně 14, a stejně tak na dalších místech, není jasné, zda autorka uvádí vlastní – vpravdě stereotypizující – myšlenky, či čerpá z nějaké odborné literatury) a čteně absentující odkazy na zdroje (např. 7, 8, 11). Citace a překlad na straně 16 jsou nevhodně uvedeny. Autorka měla uvést pouze vlastní překlad a zároveň ho takto označit spolu s odkazem na zdroj, případně mohla dát původní znění do poznámky pod čarou. Bylo by též vhodné zařadit alespoň ukázkou přepisů rozhovoru, případně též tabulku s přehledem respondentů.

Otázky k obhajobě práce

1. Co je podle autorky tradiční genderová role a tradiční rodina? Z jakých sociologických teorií v tomto vycházela? Co znamenala tradiční role či tradiční rodina v očích jejích respondentů?
2. Je nasnadě ptát se, jakým způsobem různé sociologické či příbuzné teorie pojednávají vztah mezi lidskou fyziologií, či konkrétně fyziognomií související s pohlavím jedince a dělením sociálních (tedy i genderových) rolí? Myslíte si, že existuje v dějinách Homo sapiens období, kdy se žen těhotenství a úkoly spojené s mateřstvím netýkaly?
3. Popište stručně základní rozdíly mezi kvalitativním a kvantitativním sociologickým výzkumem.

Stručné slovní hodnocení (dle uvážení posuzovatele)¹

Výsledné hodnocení práce

Práci i přes zmíněné nedostatky doporučuji k obhajobě.

Navržené hodnocení

E

15. 8. 2023, České Budějovice
datum a místo

podpis autora posudku

---

¹ Např. náročnost tématu, specifika řešení, samostatnost nebo invence studenta, co jsou hlavní klady, nedostatky práce, případně jaký je přínos, nebo využitelnost práce, navrhovaná doporučení k možnému zužitkování práce; zejména však návrh řešení pro případ nedoporučujícího posudku: a) upřesnit, doplnit nebo rozvést stanovenou pasáž, b) opravit, přepracovat stanovenou pasáž, c) přepracovat celou práci na zadané téma, d) vypracovat novou práci na nové téma.